

Globalització i estratègies de futur

TEXT Xavier Vives
President de la Subcomissió
de Lideratge i Globalització
del Pla Estratègic Metropolità
de Barcelona i professor
d'Economia i Finances
a l'INSEAD

Els canvis que comporta el procés de globalització presenten reptes i oportunitats i preocupen les regions metropolitanes. Barcelona no és una excepció i el debat sobre el futur de l'àrea, que moltes vegades es compara implícitament o explícitament amb Madrid, n'és testimoni. Els obstacles i mancances de la regió metropolitana, per exemple en infraestructures, poden induir al pessimisme o a una visió inercial de les possibilitats reals. La Subcomissió de Lideratge i Globalització de la Comissió de Prospectiva del primer Pla Estratègic Metropolità de Barcelona ha analitzat aquests canvis, reptes i oportunitats, posant l'èmfasi en quins posicionaments internacionals de futur són factibles i recomanables.

La dinàmica econòmica actual està marcada pel fenomen de la globalització, que es caracteritza per la introducció massiva de les noves tecnologies de la informació (que requereixen inversions especialitzades en R+D i infraestructures i capital humà qualificat), la rebaixa dels costos dels moviments de mercaderies i de les comunicacions, la liberalització dels mercats financers i la introducció de competència en altres sectors fins ara fortament regulats. Encara que dels processos de globalització s'esperen millores en la renda i productivitat globals, la distribució relativa d'aquestes millores pot ser desigual en les diferents regions, països o ciutats.

La globalització comporta oportunitats i amenaces per a una regió metropolitana de dimensió mitjana com la de Barcelona. L'amenaça és que regions que produeixen a baix cost (a l'Est d'Europa, per exemple) desplacin els productes fabricats a la regió metropolitana de Barcelona. Les amenaces recurrents al sector de l'automòbil i al turisme massiu ens ho recorden periòdicament. L'oportunitat és oferir productes i serveis avançats, de qualitat alta, basats en un dinamisme innovador fort.

Un vessant positiu per a les regions perifèriques és que per competir internacionalment pot ser més important *qui* ets que *on* ets, donat que la globalització comporta que una important font d'avantatge competitiu sigui el coneixement difícilment transferible, aquell que no es pot codificar i que depèn de la interacció personal propera (a diferència dels factors mòbils, com els diners, les mercaderies o la tecnologia transferible). Hi ha exemples d'àmbit internacional d'empreses líders globals (Nokia, Inditex) que s'han creat en llocs "equivocats", sense cap tradició en aquell camp, però que gràcies al seu enfocament tecnològic i global, cercant el coneixement allà on es genera, han assolit l'èxit. La capacitat d'aprendre necessita una mentalitat cosmopolita, excel·lents connexions internacionals, una bona base de capital

Eva Guillaumet

humà i explotar les capacitats úniques que es donen en un territori. La globalització està portant moltes empreses a una creixent separació geogràfica entre les activitats de gestió i les de fabricació, i a una separació entre les activitats de creació/exploració de noves idees i les activitats d'explotació d'aquestes idees. En particular, les grans regions metropolitanes s'estan especialitzant en dos papers fonamentals:

Tavisa

Cal que la regió metropolitana disposi d'un aeroport transoceànic i connectat amb el tren d'alta velocitat amb les altres grans ciutats. A la pàgina anterior, la dinàmica actual està marcada per la introducció massiva de les noves tecnologies de la informació.

- “Ciutats seu”: centres de gestió i serveis a les empreses.
- “Ciutats viver”: centres de creació i maduració de noves idees i possibilitats.

La conseqüència és que les àrees metropolitanes de dimensió mitjana i gran tenen dues estratègies possibles. Una primera, reservada en general per a metròpolis com Nova York, Londres o París, és concentrar serveis avançats a les empreses i atraure seus empresarials en un procés que s'autoalimenta. És el model de ciutat seu, que a Espanya representa Madrid i que, en països políticament centralitzats, coincideix en general amb la capital de l'Estat, ja que és on hi ha els organismes reguladors i té lloc la presa de decisions en matèria de compres i inversions públiques.

Una segona és la ciutat viver, a on l'àrea metropolitana es converteix en un centre de creació d'idees i coneixement que es desenvolupa i exporta posteriorment a altres àrees. Aquesta és la ciutat a on la interacció entre la base de capital humà, la diversificació d'activitats i el dinamisme empresarial condueixen a un gresol d'experimentació i innovació. Una vegada la idea s'ha desenvolupat i ha madurat, el procés de fabricació generalment es trasllada a centres especialitzats a on els costos són més baixos. En un principi, aquests centres es poden

situar a la mateixa regió metropolitana, però la congestió tendirà a localitzar la producció més lluny en regions de cost més baix. Aquestes dues estratègies no són necessàriament excloents, però a les regions metropolitanes reeixides es tendeix a fer prevaler l'una o l'altra. Per exemple, Nova York és més una ciutat seu, mentre que Boston és més aviat una ciutat viver.

VISIONS DE FUTUR

La regió metropolitana de Barcelona té, sens dubte, mancances: dèficit en capital públic, en capital tecnològic i en centres de decisió empresarial de dimensió gran, així com en institucions de l'Estat espanyol. Tanmateix, la regió també té una estructura geogràficament policèntrica, amb una corona de ciutats de dimensió mitjana al voltant de Barcelona, i econòmicament diversificada; un clima i un entorn natural atractius; una base de capital humà no gens negligible; un sector d'empreses petites però dinàmiques i amb projecció internacional (les “multinationals de butxaca”), i un grau de cohesió social alt.

És notable que Barcelona desafia la llei de Zipf, una conseqüència de la qual és que la dimensió de la segona ciutat d'un país en relació amb

La celebració del Fòrum 2004 potenciarà la marca Barcelona com a element comú i aglutinador d'una sèrie de valors, entre els quals destaquen la creativitat, el disseny, la qualitat i la modernitat.

Tavisia

la primera és la meitat. La dimensió de la regió metropolitana de Barcelona no queda lluny de la de Madrid, i això passa en un país políticament centralitzat. Del balanç dels punts forts i febles de la situació d'aquesta regió se'n poden derivar visions i escenaris diferents.

Una primera visió seria la inercial. Segons aquesta visió, els punts forts es consideren suficients per continuar un creixement raonable de l'àrea fonamentat en el turisme, els serveis assistencials i la tercera edat, la logística del sud d'Europa i els sectors industrials tradicionals. Per això cal que es realitzin unes inversions mínimes en infraestructures de transport i comunicació per tal d'assegurar els fluxos de persones i mercaderies i que es garanteixi un nivell de qualitat de vida elevat tenint cura de millorar la situació en termes de seguretat, neteja i reducció dels nivells de pol·lució i soroll. Cal notar que aquest

escenari no resol el problema que la competència de països amb costos més baixos per atraure plantes productives de multinacionals pot deslocalitzar una part important de la indústria de la regió metropolitana de Barcelona. De fet, es fa difícil pensar que aquesta regió tingui un avantatge comparatiu, per exemple, en la fabricació d'automòbils, tret que hi hagi un nivell d'innovació molt important (tant de procés com de producte).

Una segona visió, que no és incompatible amb la primera, és veure la regió metropolitana de Barcelona com a ciutat viver. Les condicions específiques de la regió de Barcelona faciliten que l'àrea es pugui convertir en una zona viver de noves idees, empreses i productes, aprofitant l'elevada diversificació de què disposa l'àrea. Així doncs, Barcelona ciutat i el seu entorn proper podrien ser una àrea d'innovació permanent de nous productes i serveis. Quan aquests produc-

“Les condicions específiques de la regió de Barcelona faciliten que l'àrea es pugui convertir en una zona viver de noves idees, empreses i productes, aprofitant l'elevada diversificació de què disposi l'àrea”.

Enrique Marco

L'estratègia de ciutat viver necessita un conjunt de factors complementaris entre els quals destaca una infraestructura de transport i comunicacions adequada.

tes s'estandarditzessin es traslladaria l'activitat productiva cap a àrees més especialitzades sectorialment, primer cap a zones de la segona corona de la regió metropolitana de Barcelona i posteriorment més enllà, dins de Catalunya, a Espanya o a l'estranger. Els elements motrius d'aquesta visió són una combinació de personal altament qualificat, capacitat de recerca i innovació, foment de la creativitat i de la capacitat emprenedora i instruments financers adequats, a més del fet de disposar d'uns mercats de factors i subministraments més competitius. Aquesta estratègia s'hauria de complementar amb la potenciació de la marca Barcelona com a element comú i aglutinador d'una sèrie de valors, entre ells la creativitat, el disseny, la qualitat i la modernitat, que fins ara només s'estan explotant en algunes activitats, com ara el turisme, el disseny, la medicina, els estudis de post-grau d'economia i els negocis.

Ara bé, l'estratègia de ciutat viver necessita un conjunt de factors complementaris, entre els quals destaquen una infraestructura de transport i comunicacions adequada, centres d'investigació i d'ensenyament de primera línia internacional, una qualitat de vida de l'entorn atractiva per atraure el capital humà especialitzat i una mentalitat cosmopolita i oberta. Aquests factors són necessaris per constituir la massa crítica necessària en capital humà i tecnològic per competir al món. Per a això el paper de les administracions públiques com a proveïdores dels factors que generen efectes externs i permeten la realització de les complementarietats entre ells és fonamental, així com la necessària ambició de plantejaments del sector privat a l'escena internacional. En resum, aquest segon escenari requereix una inversió pública important en factors complementaris: infraestructures de

transport, comunicacions, inversió en R+D i capital humà (on el domini de les llengües estrangeres i de l'anglès en particular és fonamental). Aquesta estratègia requereix aprofitar totes les possibilitats de les noves tecnologies per fer de la regió metropolitana de Barcelona un "Boston" o un "Cambridge-RU" d'Europa. Es tracta de jugar directament en el camp de la creació i transmissió del coneixement, en una estratègia més general d'atraure, generar i retenir el talent.

Una tercera visió intentaria afegir el component de ciutat seu a la regió metropolitana de Barcelona. Aquí, per tenir èxit, Barcelona hauria d'aconseguir un nivell de centralitat molt superior a l'actual: Barcelona no té capitalitat política i, donada l'estructura centralitzada de l'Estat, no té ni organismes polítics ni reguladors de l'Estat, ni tampoc europeus, ni té una posició geogràfica central a Espanya, i està lluny del nivell de terciarització i de serveis a les empreses de Madrid. Això fa més difícil que la regió metropolitana de Barcelona pugui aconseguir èxits en la captació de seus de grans empreses.

Cal destacar que les tres visions són positives, però la primera és insuficient i la darrera no és a l'abast com a estratègia única. La conclusió és que la visió central ha de ser la de ciutat viver, i això no és incompatible amb el desenvolupament del turisme de qualitat i serveis assistencials, lligats a la primera visió, i amb l'intent de captació de les seus privades o públiques, lligat a la tercera visió.

LES ESTRATÈGIES ESPACIALS

Hauríem de distingir l'àrea geogràfica en la qual es consoliden l'escala i les competències necessàries –aquella regió amb la grandària i les capacitats tècniques i humanes que generen les economies d'escala

“La visió central ha de ser la de ciutat viver, i això no és incompatible amb el desenvolupament del turisme de qualitat i serveis assistencials”.

suficients per competir amb les altres regions avançades del món— de l'àrea on es vol competir —invertir, intercanviar coneixements, vendre els productes i serveis—, que cada vegada és més global.

L'àrea primera de referència és la regió metropolitana de Barcelona. Ara bé, es podria pensar en una extensió a l'arc mediterrani proper configurant un nucli de 15-20 milions de persones. Ara com ara, aquesta “capitalitat” de Barcelona en l'àrea més extensa no hi és i no és clar que hi sigui llevat que la regió metropolitana de Barcelona faci un esforç inversor molt important per oferir unes infraestructures de primera classe i amb capacitat de gestió pròpia. Per exemple, cal que aquesta regió disposi d'un aeroport transoceànic i connectat per alta velocitat amb les altres grans ciutats de la macroregió. Caldrà que les administracions públiques a Catalunya facin un gran esforç per desenvolupar la centralitat en l'arc mediterrani i fer de contrapès a les visions “radials” a Espanya i França.

L'àrea on competir és el món. El món comença, però, a Espanya i a

Europa. L'ampliació europea a l'Est pot perjudicar la regió metropolitana de Barcelona, donada la competència d'economies amb una força de treball qualificada i amb un cost laboral molt més baix, però també pot donar l'oportunitat d'entrar a mercats nous i d'invertir en plantes productives. La regió metropolitana de Barcelona haurà de competir en productes de qualitat alta, mitjançant la innovació, i no amb producció a baix preu, o bé traslladant la producció de les qualitats inferiors cap a països de costos més baixos i mantenint a la regió metropolitana els centres de R+D i de desenvolupament d'innovacions.

Altres àrees mereixen atenció: el Magreb, amb l'objectiu de desenvolupament per frenar la pressió immigratòria; Llatinoamèrica, donades les vinculacions històriques i presents, i l'Àsia, cercant una estratègia de la regió metropolitana com a porta europea d'aquell mercat.

La regió metropolitana és un pol d'atracció d'immigrants de països

El nou espai barceloní

Antoni Brufau
President del Cercle d'Economia

El Cercle d'Economia se sent especialment identificat amb els nous objectius i plantejaments que es va proposar el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona l'any 2002, com a continuïtat de la tasca que desenvolupava des de 1988 el Pla Estratègic Barcelona 2000. Sens dubte, era un moment idoni per anar cap a un marc de representació institucional més

ampli i cap a un major àmbit territorial per, així, aprofundir en aquells continguts que més demana la nostra societat de principis de segle.

Amb la perspectiva d'un any de treball, ja podem començar a fer un primer balanç del que està representant el Pla Estratègic Metropolità que, des del Cercle, creiem que és ben positiu. El nou plantejament ens permet treballar atenent una realitat inqüestionable: cal entendre l'espai barceloní com Barcelona i les diverses ciutats que l'envolten, tot respectant la personalitat de cadascuna d'elles.

És des d'aquesta nova perspectiva territorial i amb la tradicional aproximació plural com podem analitzar millor les grans qüestions, plenes de complexitat, que se'ns plantegen a les nostres ciutats. Qüestions on es confo-

nen les perspectives socials, econòmiques o culturals i que defugen aproximacions sectorials o a curt termini.

Estem convençuts que el Pla anirà adquirint una creixent complexitat i ambició; és la manera de fer que el Pla continuï sent una iniciativa innovadora i segueixi convertint-se en model per a moltes altres ciutats d'arreu del món. Des del Cercle seguirem fent el possible perquè siguin les nostres ciutats les que continuïn liderant aquesta combinació de vocació i aproximació metòdica a les grans qüestions de cada moment.

Dibuixar un marc de progrés

José Luis Morlanes
Ex president del Consell Comarcal del Baix Llobregat

Les transformacions experimentades per àmbits geogràfics com ara el de l'àrea metropolitana obliguen a crear eines i instruments que permetin oferir respostes adients als plantejaments actuals. Al llarg dels darrers anys, l'important dinamisme mostrat pels municipis de l'entorn de Barcelona ha redefinit les relacions establertes tant en l'àmbit econòmic com en el social, i s'ha modificat l'estructura d'organització territorial basada en els habituals paràmetres de centre i perifèria. Ja no ens trobem davant d'un nucli generador d'iniciatives i d'un entorn

“Caldrà que les administracions públiques a Catalunya facin un gran esforç per desenvolupar la centralitat en l’arc mediterrani i fer de contrapès a les visions radials a Espanya i França”.

menys desenvolupats a causa de la seva estructura productiva, la ubicació geogràfica i la baixa natalitat. Alhora, és una ciutat atractiva per a professionals del nord d’Europa per la seva qualitat de vida i el seu relatiu dinamisme empresarial. El risc és esdevenir una ciutat on el primer tipus d’immigració constitueixi sobretot un problema (com a Marsella) i la immigració nord-europea sigui sobretot residencial (com a Mallorca). L’oportunitat és esdevenir una metròpoli dinàmica i que el dinamisme sigui reforçat per la presència d’immigrants. La confluència de cultures diverses fomenta la creativitat i fa avançar. Així doncs, podem pensar en Barcelona com a “ciutat cruïlla” on el potencial de la immigració es realitza com a factor de dinamització.

RECOMANACIONS DE LA SUBCOMISSIÓ

Qualsevol estratègia de futur per a la regió metropolitana requereix reforçar una sèrie de factors base:

- Fomentar l’obertura al món mitjançant l’educació (anglès, en particular) i facilitant la mobilitat geogràfica i funcional.
 - Fomentar la capacitat emprenedora i l’assumpció de risc amb una cultura que no penalitzi el fracàs i estigui oberta al canvi.
 - Competir per la via de la innovació i la producció de qualitat.
 - Establir una massa crítica suficient en capital humà i tecnològic.
- L’escenari central de futur és la ciutat viver. Es pot pensar, doncs, en una estratègia diferent de la inercial, que representa fonamentalment explotar el turisme i serveis assistencials esperant que la qualitat de vida no es deteriori a la regió, i de la de ciutat seu, per a la qual Barcelona no està ben posicionada. La visió com a ciutat viver és factible, tot i que requereix un esforç considerable tant per part del sector públic com del sector privat, i no és incompatible amb el manteniment i extensió dels avantatges competitius en el camp del turisme i els serveis assistencials, d’una banda, i amb l’aprofitament màxim dels elements de ciutat seu que estiguin a l’abast de Barcelona, de l’altra.

únicament receptor, sinó que les dinàmiques es generen en ambdós sentits, en un continu i permanent intercanvi de fluxos. El nou panorama obliga, així, a parlar de xarxes interrelacionades, més que no pas d’una capital activa i una perifèria merament passiva. El conjunt resultant guanya, clarament, pel que fa a cohesió i enfortiment.

La nova estructura geogràfica, nascuda del disseny descrit, converteix el conjunt de l’àrea metropolitana en un de les més potents i amb més possibilitats de desenvolupament de tot Europa. L’aprofitament de tot el potencial de creixement que això significa és un dels objectius del Pla Estratègic Metropolità. Actuant en àmbits que fomenten el creixement econòmic i social, mantenint pautes per a un desenvolupament sostenible i de

respecte pel medi i incidint en un model de convivència ciutadana, es defineixen les línies d’un marc de progrés. Així doncs, la seva existència serveix per resoldre els reptes del present, i a més prepara el terreny per resoldre els que vindran en el futur.

Construint la ciutat del segle XXI

Enric Lacalle
Vicepresident del Pla Estratègic Metropolità i delegat especial de l’Estat en el Consorci de la Zona Franca de Barcelona

Les institucions i les empreses de l’àrea metropolitana de Barcelona necessiten disposar d’un fòrum de debat i intercanvi per treballar plegades en la millora de posicions en el com-

petitiu escenari de les grans àrees urbanes europees. En aquest sentit, el primer Pla Estratègic Metropolità de Barcelona és una bona eina, que ens permetrà dissenyar, amb il·lusió i eficàcia, nous i avançats projectes que serveixin per dinamitzar tot el teixit Metropolità. Hem de ser capaços de desenvolupar projectes que tinguin la virtut de transformar el continu urbà i que permetin construir un nou concepte de ciutat per al segle XXI. Hem de dissenyar un nou espai econòmic Metropolità que, il·lusionat, despert i competitiu, sigui capaç d’impulsar noves infraestructures de transport i un nou i renovat urbanisme i de lluitar-hi, i que també sigui capaç d’aconseguir uns estàndards de formació millors i més amplis, i de fomentar –i de participar-hi– la creació de sectors econòmics

emergents, com ara la tecnologia o la logística, que estan cridades a constituir-se en els elements diferenciadors a l’hora d’invertir en una àrea o en una altra. La gran Barcelona és l’àrea que ha d’aspirar a ser la destinació preferida de les empreses quan decideixen invertir a Europa. Per a això, els professionals i les institucions implicades en aquesta apassionant tasca hem de continuar treballant amb generositat, incidint sobre una trama urbana que ha de conformar una xarxa de ciutats real, sense fronteres administratives ni polítiques, i el benefici de la qual ha de revertir en tots de la mateixa manera.

“L’oportunitat és esdevenir una metròpoli dinàmica i que el dinamisme sigui reforçat per la presència d’immigrants. La confluència de cultures fomenta la creativitat. Podem pensar en Barcelona com a ciutat cruïlla on el potencial de la immigració es realitza com a factor de dinamització”.

La generació, atracció i retenció del talent s’ha de potenciar, entre altres mesures, amb el posicionament de les universitats catalanes entre les institucions capdavanteres d’Europa, amb els millors professors i alumnes.

Dani Codina

La generació, atracció i retenció del talent s’ha de potenciar mitjançant:

- **Canvis en el sistema educatiu i de R+D:** Establir un pla d’internacionalització en el sector educatiu que impulsi el coneixement de l’anglès utilitzat com a llengua vehicular. Canviar l’estructura del sistema científico-tècnic perquè incentivi i proporcioni mitjans als investigadors per assolir l’excel·lència. Potenciar l’intercanvi entre centres de recerca i empreses, evitant la fugida de cervells. Es necessita un esforç sostingut en R+D molt superior a la mitjana històrica, amb un augment de l’esforç en el sector públic i en el sector privat, el qual ha de donar prioritat a la innovació.
- **Obertura al món i mobilitat:** Flexibilitzar el mercat laboral incentivant la innovació i l’interès empresarial a invertir en la força de treball juntament amb mesures en el camp de l’habitatge, la protecció social i l’educació continuada per compensar els riscos de desocupació temporal. Potenciar les estades professionals a l’estranger. Les universitats catalanes han de ser institucions capdavanteres a Europa i, per tant, han de competir per captar els millors professors i alumnes.
- **Millora de la qualitat de vida:** Cal bescanviar el turisme massiu per

un de qualitat, de segona residència o de serveis assistencials i s’ha de fer una política d’ordenació del territori més selectiva i protectora del medi. Cal atacar els problemes de soroll i contaminació. Cal consolidar la visió de ciutat cruïlla com a lloc creatiu i dinàmic.

A més, calen unes condicions necessàries addicionals:

- **Infraestructures:** La regió metropolitana de Barcelona ha d’aconseguir una infraestructura de transport i comunicacions comparable a les de les regions europees centrals, amb un esforç inversor molt per sobre de la mitjana històrica i amb capacitat de gestió autònoma. Potenciar el TAV, connectant-lo amb les capitals de la macroregió europea –C-6– i el País Basc; l’aeroport, ampliant capacitat, serveis i connexions transoceàniques, i el transport metropolità, amb connexions suficients entre Barcelona, la primera i la segona corona.
- **Perspectives institucionals:** S’ha de redreçar el dèficit històric d’inversió pública i obtenir capacitat de decisió sobre les infraestructures. El Govern català també ha de prioritzar la inversió en capital humà i R+D i ampliar la competència en els mercats. Les administracions públiques han d’actuar coordinadament i eficientment en els projectes conjunts.

Dissenyar un futur comú

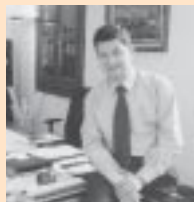
José Montilla
Ex-alcalde de Cornellà de Llobregat

Els principals agents que ens han fet veure la necessitat de fer un salt endavant en l'organització i cohesió del territori metropolità són els mateixos ciutadans i ciutadanes, amb els serveis que ens exigeixen, amb la manera com es desplacen, com funcionen durant el dia a dia. És per respondre a aquestes demandes que els ajuntaments ens hem posat d'acord per dissenyar per a tots un futur comú. En l'actualitat, l'aplicació d'algunes polítiques es fa més difícil per l'esmicolament administratiu. És necessària una estratègia conjunta, comuna, seriosa.

Tot plegat ens ha de permetre optimitzar els recursos i lligar el desenvolupament econòmic, la cohesió social i la convivència, mitjançant un model territorial ben estructurat i basat en la realitat metropolitana.

La prosperitat de les persones que viuen al nostre municipi passa per respondre amb encert, i amb decisió, als nous reptes que ens planteja la societat que s'està formant. Entendre aquest canvi social i avançar al mateix ritme seran qüestions clau per fer de Cornellà, i de tots els municipis de l'àrea metropolitana, un centre competitiu i amb el millor capital humà.

La urgència d'una nova lògica de planificació

Lluís Tejedor
Alcalde del Prat de Llobregat

Un dels reptes de l'àrea metropolitana és avançar en la sostenibilitat del territori. El Pla Estratègic Metropolità ha de decidir si el triple vector –desenvolupament econòmic (no creixement econòmic), model territorial i cohesió social– respon a la vella i antiquada lògica del *desarrollismo* més o menys modern, o bé és capaç d'incorporar efectivament la sostenibilitat econòmica, ambiental i social com un valor transversal i central en les estratègies i propostes de desenvolupament. No n'hi ha prou amb fer només un diagnòstic si després, en la fase de propostes, es perpetua el model superat.

Al meu entendre, és evident que l'actual escenari de desenvolupament metropolità de consums il·limitats és insostenible a mitjà i llarg termi-

ni. Per tant, són urgents una nova lògica i un nou model que siguin capaços d'assumir coherentment la planificació i la gestió de la sostenibilitat, però no com un recurs retòric políticament correcte. L'any 2003 no podem parlar d'un nou vector ecològic i de preservació dels espais naturals, com es fa moltes vegades. Es tracta de canviar una tendència de consums territorials i energètics il·limitats i naturalment insostenibles. I estem parlant, segons el meu parer, de ser econòmicament competitiu i de garantir la cohesió social i l'ocupació. És esperançador que el document del Pla Estratègic intenti situar correctament l'aposta per un model productiu que assumeixi la seva responsabilitat sobre el binomi formació – eficiència.

L'àmbit central metropolità de ciutats compactes i una segona corona de ciutats emprenedores reclamen amb urgència una nova articulació institucional on els agents públics, socials i econòmics impulsin el diàleg, la concertació i la cooperació com l'estratègia per a un desenvolupament del Pla Estratègic veritablement sostenible.

Serem capaços?

L'horitzó d'un govern racional i coherent

Dídac Pestaña Rodríguez
Alcalde de Gavà

El Pla Estratègic Metropolità té, d'entrada, el gran avantatge que suposa l'àmbit que abraça: hi són inclosos 36 municipis, tots els que formen part d'alguna de les entitats metropolitanes existents. És, doncs, l'àmbit més aproximat a la ciutat real i, per tant, un marc especialment idoni per reflexionar-hi i per fer propostes –des de les grans directrius fins a les mesures concretes a implantar– amb vista al seu desenvolupament econòmic i social: aquest objectiu queda especialment reforçat per la participació en l'elaboració del Pla de tots els agents socials que actuen en aquest territori.

Per als ajuntaments que formem part de les actuals institucions metropolitanes, el Pla representa una oportunitat per canalitzar i potenciar tot allò que amb tants anys de treballar junts hem anat aprenent i consolidant: la necessitat de l'aportació de tothom, la transversalitat, una visió del territori més completa i més precisa, ja que emergeix de la síntesi de moltes visions, etc. En l'horitzó, hi figura un govern metropolità més racional i coherent, en comptes de la confusa multiplicitat actual d'instàncies; un govern dotat de prou competències i recursos, i que aprofiti al màxim les possibilitats i les sinergies de cada membre de la ciutat de ciutats que és l'àrea metropolitana.

Un pla per a la coordinació, la cohesió i l'equilibri

Maite Arqué
Alcaldessa de Badalona

Les estratègies per donar resposta als evidents reptes metropolitans han de fer front a dues qüestions bàsiques: la dels continguts i la dels instruments. És evident la necessitat d'establir estratègies comunes per a un conjunt de municipis que actuen, de fet i des del punt de vista pràctic, com una única ciutat.

Des de la lògica territorial i social cal que hi hagi una coordinació dels instruments d'ordenació que permeti un bon funcionament del tot sense menystenir la identitat i l'autonomia de les parts. El model metropolità de Barcelona ha d'obeir a una aritmètica en la qual la pèrdua de les parts mai no signifiqui un guany per al tot. Ni viceversa.

Des de la lògica política, cal implantar els mecanismes que permetin la governabilitat, és a dir, els instruments de gestió que fan possible el desenvolupament territorial i social.

El Pla Estratègic Metropolità ha de ser un instrument per a la coordinació, la cohesió i l'equilibri, i no pas un instrument que posi traves a la capacitat de decisió, que no inclogui la representació proporcional i que afavoreixi la participació.

El reconeixement de la metròpoli com a ciutat de ciutats, on el tot és més que la suma de les parts, però on el tot existeix sense el reconeixement de les parts, és una qüestió bàsica. Tant des del punt de vista dels instruments d'ordenació com dels de govern.

El model tradicional de segregació centre-perifèria s'ha de superar mitjançant mecanismes de descentralització, no sols funcional, sinó també de representació i decisió, que permetin situar el conjunt de la regió en un determinat nivell d'igualtat, dins de la diversitat. El reforçament de la pluricentralitat té conseqüències simbòliques, significatives, però també físiques: la reducció dels desplaçaments, l'estalvi energètic, l'autosuficiència...

Certament, des del punt de vista de la projecció exterior, la regió ha d'actuar com un tot. Però internament, la competència de les parts no sols és convenient, sinó, fins i tot, dialècticament necessària. Encara més, aquesta dualitat tensa d'elements complementaris s'ha d'interpretar com la gran oportunitat de la ciutat del segle XXI.

Un model social sostenible i equilibrat

José Luis Jimeno Sáez
Alcalde de Badia del Vallès

Un món en permanent canvi, el desig de les diferents realitats locals d'incidir positivament en aquest procés i la voluntat que la nostra societat descansi sobre els fonaments de la qualitat de vida, el benestar, la cultura, la plena ocupació i la cohesió social, és el que ens ha impulsat a reflexionar, plantejar i subscriure el primer Pla Estratègic Metropolità de Barcelona.

Tenim la certesa que aquest pla serà l'eina bàsica de treball per aconseguir que els 36 municipis que formem l'actual àrea metropolitana de Barcelona, juntament amb els agents socials, consolidem un model social sostenible i equilibrat en tots els àmbits, que ens haurà de permetre mirar al futur amb optimisme, ja que fomentarem un món socialment més just per a tothom. És evident que aquest pla és una eina viva, en el procés de desenvolupament i d'implantació del qual s'introduiran millores i adaptacions, cosa que farà que en el futur pugui ser també un model per a altres àrees de la Unió Europea.

Crec que aquest Pla Estratègic marcarà una fita important en la relació de la ciutadania amb l'entorn on es desenvolupa, i és per aquest motiu que, arribats en aquest punt i després de felicitar-nos per haver pogut donar aquest important pas, cal posar-se a treballar.

Equilibri entre particularitats municipals i necessitats globals

José Antonio Robles Serrano
Alcalde de Barberà del Vallès

Les ciutats cada cop estem més interrelacionades i per això hem d'encarar el futur conjuntament, amb projectes comuns que ens permetin seguir avançant en la millora de la qualitat de vida dels ciutadans i de les ciutadanes. El creixement urbà ha d'anar acompanyat d'un respecte absolut pel medi ambient i, a més a més, ha de fer-se pensant en les persones, incloent-hi equipaments culturals, educatius, esportius, sanitaris..., i també espais verds, entorns agradables i bones vies de comunicació.

Molts d'aquests aspectes es desenvolupen particularment des de cada municipi, però cal tenir una visió global per poder oferir millors serveis. D'altres estan absolutament lligats al procés de creixement

col·lectiu i requereixen un treball d'àmbit supramunicipal. Aquesta és una de les grans raons d'ésser del Pla Estratègic Metropolità de Barcelona, que permet el treball dels municipis i les seves especificitats i, a l'ensems, manté una visió general del territori que ens uneix i dóna resposta a les necessitats reals del conjunt de la població.

A Barberà del Vallès, al mig del nus de comunicacions per autopista més important de Catalunya, hi manca un enllaç per via fèrria amb el Vallès Oriental i el Baix Llobregat, que ara, amb l'entrada en funcionament de la línia de tren Mollet-Papiol, serà una realitat. A més, amb la connexió amb la línia de Barcelona-Manresa existent, podem oferir un bon transport públic i de qualitat.

El Pla Metropolità és, doncs, una eina cabdal per assolir els reptes de futur que tenim plantejats. Ara, cal aplicar-lo amb tenacitat i seny.

El model de país com a referència

Antoni Morral
Alcalde de Cerdanyola

El planejament del territori i l'organització institucional i administrativa de la regió metropolitana de Barcelona és una qüestió de país.

La influència que aquesta zona del Principat de Catalunya té en el territori va molt més enllà de les pròpies fronteres del país; per aquesta raó aquest debat no pot anar deslligat del model de país que volem. Aspectes com els límits del creixement demogràfic i, per tant, de l'ocupació del sòl, un sistema de mobilitat de transport públic potent o bé un planejament en el territori de l'activitat econòmica perquè aquesta esdevingui complementària són aspectes importants a tenir en compte en la planificació estratègica de l'àrea metropolitana, però alhora estretament relacionats en el planejament, també estratègic, del conjunt de Catalunya.

Malgrat això, esdevé del tot inqüestionable que la regió metropolitana és una realitat amb una entitat pròpia i molt potent que requereix un sistema de govern que faci possible i compatible la coordinació operativa de les diferents administracions per promoure objectius comuns mantenint alhora les diferents identitats locals.

Fins avui, el debat sobre el Pla Estratègic de l'àrea metropolitana està força avançat, però alhora contrasta amb una realitat administrativa força descoordinada i amb un planejament urbanístic vigent des de l'any 1976, que ha quedat superat tant territorialment com conceptualment.

Per tant, molta feina a fer.

Planejament global, divers i plural

Joan Playà i Guirado
Alcalde de Castellbisbal

Planificar el nostre entorn més immediat, com a vila o ciutat, comporta una gran complexitat. No es tracta tan sols d'establir un determinat planejament urbanístic i aconseguir una distribució equilibrada de serveis, equipaments o infraestructures amb el màxim de consens possible entre tots els agents socials implicats; també es tracta de definir una cultura, un sistema de vida, una forma d'entendre com han de ser els pobles i ciutats del futur.

Planificar un entorn com el metropolità, que gira al voltant d'una potència com Barcelona, vinculada estretament a altres ciutats de vital importància en l'expansió econòmica i social d'aquesta àrea, demana una visió global, potser un xic distanciada de la mirada individual de cada municipi, però que no ha de perdre mai de vista la pròpia identitat de cadascuna de les 36 realitats locals que conformen aquesta xarxa.

Sota el paraigua del Pla Estratègic Metropolità es dóna aixopluc a realitats diferents i a dinàmiques locals que avancen a velocitats desiguals. És evident, però, que ens uneixen molts aspectes que determinen el nostre futur: els desplaçaments poblacionals, les xarxes de comunicació, la mobilitat laboral, l'afectació de grans infraestructures... Tot plegat ens fa veure la necessitat de planificar conjuntament allò que té o tindrà una incidència especial en el desenvolupament futur de cada municipi. Apostem, doncs, des de Castellbisbal, per un planejament realista, no pas agosarat; per un desenvolupament sostenible on l'equilibri entre el creixement i la qualitat de vida sigui, no només possible, sinó visible; per un planejament, en definitiva, que ens apropiï a un futur dissenyat des del consens i el respecte, en què també capiguin la diferència i la pluralitat que cada municipi sigui capaç d'imprimir a aquest nou context territorial més global, però també més humanitzat.